

om her, der er blot Spørgsmaal om, at administrere Statsejendele — thi til Slutningen er alt det jo dog Statsejendele — overensstemmende med den Mand, som gaaer igjennem hele Statslovgivningen, og hvis Hovedbetydning man finder i Lovgivningen fra Slutningen af forrige Aarhundrede. Hvad nu dette enkelte Tilfælde angaaer, saa, naar man maa erkjende, at den Tid, da disse Fæstesteder bleve til Fæstesteder, allerede ligger 100 Aar tilbage, uden at man veed Oprindelsen dertil, saa veed man ligesaa lidt, at de ikke ere Arvefæstesteder, og der er Tradition for, at de ere Arvefæstesteder, og de kunne altsaa ikke drages bort fra det, de for Dieblicket ere. Det er et stort Spørgsmaal, om man kunde være berettiget til at inddrage disse Jorder under Præstegaarden; men jeg vil her slet ikke spørge om Rettighed, jeg vil her simpelt spørge om Billighed. Naar man for lang Tid tilbage og igjennem en Række af Aar har givet Folk Opmuntring til at bygge og udvikle Steder, saa kostbare som et Mølleværk blandt andet er, kan man saa ansee det for billigt, under Statens Styrelse — thi her er den private Mand slet ikke tilstede, eller, rettere sagt, den, som her kunde kalves at træde imellem med privat Adkomst, han træder imellem som en villig Mand — at tænke paa at ville forandre et Forhold, hvor store Capitaler paa Tro og Love ere blevene anlagte? Den ærede Minister har sagt, det er et Tilfælde, at Præsten eier en Møllerrettighed, men dette Tilfælde er i visse Egne af Landet ikke saa sjældent; blandt andet kjenner jeg i Jylland flere saadanne Tilfælde. Det ligger i de Aløb, som have været, og deri, at man i alle tyndtbeboede Egne tidligere har havt saa at sige en Mølle paa hvert Sted, hvor der er Vandløb, og fra Møllen er man gaaen over til Møllerrettigheden; men Møllerretten betyder intel som absolut Værdi, Værdien ligger i Afgiften. Naar Præstegaarden faaer den Afgift godtgjort, den skal have, og det endog forholdt, saa er det en Betaling, som Mølleren i en Række af Aar har givet for Vandbruget, thi Vandbruget har ikke mere at betyde end det, som kan bringes ud af det igjennem Mølleværket, thi naar man tager Mølleværket bort, saa løber Vandet tilspilde og har slet ingen

Værdi. Hvad nu Mølleværket angaaer, da er det alene, naar jeg holder mig til denne Opgivelse, som jeg maa antage ikke er løgnagtig, thi det var en farlig Maade at lyve paa, at lyve offentlig for Danmarks Folkething, taxeret til 3300 Rbd., og efter Mandens Angivelse har Møllen kostet 5000 Rbd., og det er foruden Møllebygningerne; saa store Capitalværdier er der andragt i dette Aulæg, og det ved Siden af en Afgift, som udtrykker den hele Vandværdi af 10 Tønder Rug om Aaret. Jeg troer vistnok, at naar man seer Sagen fra denne Side og har det velvillige Duffe som bringe disse Sager til den Afgjørelse, som den ærede Minister her har tilstaaet for os, at han ønsker, saa vil man maaskee komme til et andet Resultat og maaskee indrømme Præsten og Mølleren Ret til, under Forbehold af en nærmere Resolution i Sagen, ved en Taxation at fastsætte den Værdi, hvormed den Enc troer, han kan være tjent, thi det er jo dog hans Interesse; det gjælder om, og den Anden anseer sig for at kunne leve og at kunne frelse sin Eiendom derved. Naar den ærede Minister siger: Ja, men det er ikke den enkelte Præst, det her gjælder om, thi han kan jo nok gjøre en saadan Handel til Fordeel for sine Sognefolk for at gjøre sig behagelig for dem, men det er Præstefaldet og Kalbets Indtægter, som det her gjælder; men saa staaer det jo i den ærede Ministers Magt at lade det være Præstens Sag ved at holde ham en god lang Tid i sit Kalb, saa detsom den ærede Minister tvivler om, at Præsten i denne Sag havde handlet som en redelig Mand paa Kalbets Vegne, — thi saaledes bør han handle, — saa har han det allerimpleste Middel til at lade ham selv bøde for det. Jeg har valgt et Udtryk, som jeg seer ikke er blevet saa rigtigt forstaaet; Feilen er noget min, ja, jeg kunde sige dobbelt min, thi jeg burde have begrebet Misforstaaelsen. Det er Udtrykket „svævende“, derved har den ærede Minister kun meent svævende i Papirene, i Expeditionerne, men det var egentlig ikke det, jeg meente; jeg meente svævende i Virkeligheden, svævende, forsaavidt det berører Folks daglige Velvære, undertiden deres daglige Tilværelse. Denne Art Svæven har ogsaa en meget væ-